

EVROPSKI PARLAMENT

2014 - 2019

Odbor za zaposlovanje in socialne zadeve

2014/2247(INI)

25.6.2015

MNENJE

Odbora za zaposlovanje in socialne zadeve

za Odbor za regionalni razvoj

Kohezijska politika in marginalizirane skupnosti
(2014/2247(INI))

Pripravljavec mnenja: **Ádám Kósa**

PA_NonLeg

POBUDE

Odbor za zaposlovanje in socialne zadeve poziva Odbor za regionalni razvoj kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

- A. ker je namen kohezijske politike, kot je opredeljena v Enotnem evropskem aktu iz leta 1986, zmanjševati neskladje med različnimi regijami in zaostalost regij z najbolj omejenimi možnostmi; ker je bil s Pogodbo o delovanju Evropske unije koheziji dodan še en vidik, in sicer sklicevanje na „ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo“;
- B. ker Komisija ni opredelila marginaliziranih skupnosti, ampak je državam članicam prepustila odgovornost, da odločijo na podlagi nacionalnih kazalnikov; ker po drugi strani ugotavlja, da se marginalizacija lahko ugotovi s pregledom niza ustreznih kazalnikov, kot so socialna izključenost, visoka dolgotrajna brezposelnost, nizka stopnja izobrazbe, diskriminacija, (izredno) slabe stanovanjske razmere, visoka stopnja diskriminacije ter pretirana izpostavljenost zdravstvenim tveganjem in/ali pomanjkljiv dostop do zdravstvenega varstva, pri čemer se take populacije štejejo za najbolj ranljive in najbolj pomoči potrebne;
- C. ker Uredba (EU) št. 1304/2013¹ določa, da Evropski socialni sklad koristi ljudem, vključno s prikrajšanimi skupinami, kot so dolgotrajno brezposelni, invalidi, migranti, etnične manjšine, marginalizirane skupnosti in ljudje vseh starosti, ki jim grozita revščina in socialna izključenost;
- D. ker Uredba (EU) št. 223/2014² določa, da Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim spodbuja socialno kohezijo, povečuje socialno vključenost in tako sčasoma prispeva k doseganju cilja o odpravljanju revščine v Uniji ter podpira ukrepe držav članic za zagotavljanje materialne pomoči najbolj prikrajšanim;
- 1. ob upoštevanju, da je nedavna gospodarska in finančna kriza posebej prizadela marginalizirane skupine, ki so ob pretresih na trgu dela bolj izpostavljene tveganju za izgubo delovnega mesta, opozarja, da sta izobraževanje in zaposlovanje najboljši način za izhod iz revščine, zaradi česar bi moralo biti vključevanje marginaliziranih skupnosti v družbo in na trg dela prednostna naloga; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da so pripadniki marginaliziranih skupnosti pogosto izključeni iz družbe in diskriminirani, zaradi česar se srečujejo z ovirami pri dostopu do kakovostnega izobraževanja, zaposlitve, zdravstvenega varstva, prevoza, informacij in storitev na splošno, kar je zapletena težava, ki jo je treba pravilno reševati s komplementarno uporabo in učinkovitim kombiniranjem evropskih strukturnih in investicijskih skladov ter nacionalnih virov; zato poudarja, da si je treba še posebej prizadevati, da bi obstoječi programi EU, kot so pobuda za zaposlovanje mladih, Erasmus+ in Ustvarjalna Evropa, dosegli pripadnike marginaliziranih skupnosti, ter redno spremljati uspešnost programov v tem pogledu, da se prekine krog revščine in marginalizacije ter da se izboljšajo poklicna znanja in

¹ Uredba (EU) št. 1304/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o Evropskem socialnem skladu in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1081/2006.

² Uredba (EU) št. 223/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2014 o Skladu za evropsko pomoč najbolj ogroženim.

kvalifikacije ljudi;

2. poudarja, da je treba pri pomoči marginaliziranim skupinam in njihovem vključevanju ubrati dvojen pristop, in sicer delo neposredno s prizadetimi z zagotavljanjem izobraževanja, vključno z izobraževalnimi ustanovami, usposabljanja, poklicnega usmerjanja in zaposlitvenih možnosti ter delo z lokalno skupnostjo in lokalnimi organi, da se izboljša in/ali spremeni mnenje javnosti z ozaveščanjem o učinkih predsodkov, izboljšanjem javnih storitev in prilagoditvijo socialnih sistemov;
3. spominja, da je glavni cilj kohezijske politike spodbujanje teritorialnega razvoja in zmanjševanje regionalnih neenakosti, zato poudarja, da bi bilo treba pri izvajanju in upravljanju ustreznih skladov EU sprejeti posebne medsektorske ukrepe, da se doseže ta cilj; poudarja, da bi moral biti Evropski socialni sklad glavni instrument za izvajanje strategije Evropa 2020 na področju zaposlovanja, politik trga dela, mobilnosti, izobraževanja, usposabljanja in socialnega vključevanja, da bi s tem prispeval k ekonomski, socialni in teritorialni koheziji; poudarja, da bi morali evropski strukturni in investicijski skladi spodbujati raziskave in analize za pridobivanje znanja o dejanskih življenjskih pogojih marginaliziranih skupnosti; poudarja, da je kohezijska politika pomembno orodje za prehod na oblikovanje politik, ki temelji na rezultatih, ter za učinkovito doseganje pametne in trajnostne rasti v regijah, kjer je najbolj potrebna, s podporo odpiranju in razvoju mikro, malih in srednjih podjetij in s poudarkom na pomenu mikro in malih podjetij za ohranitev delovnih mest na podeželskih in obrobni območjih;
4. glede na rastoče regionalne razlike, demografske izzive in položaj, v katerem se znajde vse več ljudi, ki so zapustili svojo državo izvora ali jo nameravajo zapustiti, opozarja, da je v proračunskem obdobju 2014–2020 na voljo manj finančnih sredstev za kohezijsko politiko; je prepričan, da ima kohezijska politika potencial, da doda vrednost delu, ki že poteka v državah članicah, in da bo kohezijska politika, če se osredotoči na izboljševanje zaposlitvenih možnosti ter naložbe v znanja zlasti v regijah, kjer je to najbolj potrebno, poleg drugih pozitivnih učinkov privedla tudi do večje socialne vključenosti in manjše revščine, v ta namen pa mora omogočati primerno prožnost, da državam članicam zagotovi izvajanje prilagojene pomoči v skladu z lokalnimi potrebami ter da se zagotovi poraba finančnih sredstev na območjih, kjer je brezposelnost najvišja in kjer so ta sredstva najbolj potrebna;
5. pozdravlja dejstvo, da Uredba (EU) 1303/2013¹ vsebuje elemente, ki so se začeli uporabljati leta 2014 in naj bi podprli najbolj prikrajšane skupine; odločno poziva države članice, naj te elemente vključijo v svoje operativne programe ter naj s konkretnimi in takojšnjimi ukrepi uvedejo obveznost oblikovanja strategije za prehod z velikih institucij na storitve v okviru skupnosti in naj si prizadevajo za sprejetje ustreznih ukrepov; poleg tega meni, da morajo države članice pomagati pri spodbujanju socialnega vključevanja, boju proti revščini in vsem oblikam diskriminacije, kakor je

¹ Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006.

določeno v pravu EU, boju proti kaznivim dejanjem iz sovraštva, storjenim nad ljudmi iz marginaliziranih skupnosti, ter spodbujanju protidiskriminacijskih politik, med drugim, če je potrebno, s sprejetjem ustrezne zakonodaje, krepitevijo nacionalnih organov za boj proti diskriminaciji in spodbujanjem posebnega usposabljanja za javne uslužbenke; ugotavlja, da prej omenjena uredba prispeva k integraciji in/ali vključevanju marginaliziranih skupnosti tudi z obravnavanjem njihovih potreb glede na vse večje izzive, s katerimi se soočajo v družbi, temelječi na znanju; meni, da bi bilo treba v skladu z uredbo dosledno spoštovati in izvajati Evropski kodeks dobre prakse za partnerstvo;

6. poudarja, da je izobraževanje temeljna pravica, zapisana v Pogodbi o Evropski uniji, in da bi morala politika izobraževanja in usposabljanja vsem članom družbe omogočiti dostop do kakovostnega izobraževanja; poudarja, da v evropskih izobraževalnih sistemih še vedno obstaja neenakost, ki jo močno spodbuja podedovani socialni položaj; poudarja, da je zagotavljanje enakega dostopa do kakovostnega izobraževanja za vse člane družbe bistvenega pomena za to, da se prekine krog socialne izključenosti; v zvezi s tem opozarja, da so potrebne naložbe, da bi vsem ljudem v kateri koli fazi življenja omogočili udejstvovanje v spodbudnih učnih izkušnjah ter spodbudili vseživljenjsko učenje za povečanje socialne vključenosti, aktivnega državljanstva in samozadostnosti; v zvezi s tem opozarja tudi na potrebo po poklicnem usposabljanju in razvoju osnovnih znanj, ki bi moralo upoštevati razlike med trgi dela in izobraževalnimi sistemi v različnih državah članicah in torej ne bi smelo biti enako za vse; opozarja, da je potreben okvir za oblikovanje politike, ki bo upošteval potencialne inovacije in podjetniške priložnosti glede na obstoječe značilnosti regije ter realen potencial za diverzifikacijo, da se oblikujejo ustrezni strateški posegi na podlagi teh značilnosti in pričakovanih izidov ter da se prepreči tveganje za odliv usposobljenih delavcev proti razvitejšim regijam;
7. v zvezi s tem opozarja na potrebo po poklicnem usposabljanju in razvoju osnovnih znanj za ljudi, ki imajo malo znanj in kvalifikacij ali so brez njih, in sicer ne na podlagi političnih rešitev, ki bi bile enake za vse, ampak na podlagi prilagojenih političnih priporočil glede na obstoječo bazo znanja v regiji; poudarja načrt učenja javno-zasebne politike, ki je rezultat partnerstev med organizacijami civilne družbe in lokalnimi organi ter lahko gradi na kazalnikih rezultatov/izidov, nenehnem spremljanju in ocenjevanju, pilotnih projektih, političnih poskusih in poskusnih primerih;
8. poudarja, da je treba posebno pozornost nameniti zagotavljanju, da sredstva EU ne bi kakor koli prispevala k segregaciji; poziva Komisijo, naj tesno spremlja spoštovanje načela nediskriminacije in s tem povezane zakonodaje, ter jo podpira pri sprožitvi postopkov v primeru kršitev zoper države članice, ki kršijo Direktivo 2000/43/ES o enakosti ras;
9. poziva Komisijo, naj zagotovi potrebno tehnično podporo za izboljšanje upravnih zmogljivosti organov, ki imajo opravka z upravljanjem strukturnih skladov, države članice pa poziva, naj zagotovijo svetovanje in upravno podporo, na primer z organizacijo usposabljanja in pomočjo pri vlogah za pomoč in pojasnili, da bi marginaliziranim skupinam, kot so npr. Romi, olajšali pridobivanje informacij o evropskih in nacionalnih programih financiranja za podporo podjetništvu in

zaposlovanju ter vlaganje ustreznih vlog;

10. kar zadeva spodbujanje storitev v okviru skupnosti, poziva, naj se oskrba doma, na primer skrb za otroke, starejše in invalide, prizna kot dejansko delo ter naj se vzpostavijo mehanizmi za boj proti neprijavljenemu delu; poziva, naj se prizna pravica do socialne podpore, socialne pomoči in pridobivanja sredstev;
11. poziva države članice, naj ukrepajo v skladu s priporočili posameznim državam o socialnem vključevanju marginaliziranih skupnosti, Komisijo pa, naj tesno spremlja njihovo uresničevanje;
12. poudarja, da morajo imeti socialni partnerji dostop do tehnične pomoči, da se zagotovi krepitev njihovih zmogljivosti, pa tudi njihovo usklajevanje in zastopanost v ad hoc odborih, ki določajo in izvajajo operativne programe;
13. pozdravlja dejstvo, da so nekatere države članice, tudi tiste, ki so prejele priporočila, v svojih operativnih programih določile socialno-ekonomsko vključevanje marginaliziranih skupin kot prednostno nalogo z vidika vlaganj; svari pa, da je treba ta pristop vključiti tudi v posamezna politična področja, kot sta izobraževanje ali zaposlovanje;
14. ugotavlja, da so Romi, ki so največja evropska etnična manjšina in ena od najbolj marginaliziranih skupnosti v EU, slabšega zdravja od ostalega prebivalstva, in resno opozarja, da po podatkih iz raziskave v okviru Programa Združenih narodov za razvoj okoli 20 % Romov nima zdravstvenega zavarovanja ali pa ne ve, ali ga ima, in okoli 15 % romskih otrok, mlajših od 14 let, ni cepljenih, medtem ko je takih otrok v neromskih gospodinjstvih 4 %; poziva države članice, naj izboljšajo in pospešijo pripravo prilagojenih informativnih gradiv o zdravju ter razvoj strategij za preprečevanje bolezni in pobud v okviru skupnosti za boljšo skrb za zdravje v romskih skupnostih;
15. poziva države članice, naj upoštevajo večrazsežnostne in teritorialne vidike revščine, mobilizirajo dovolj proračunskih sredstev iz nacionalnega proračuna in programov EU z uporabo lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, skupnih akcijskih načrtov, celostnih teritorialnih naložb in celostnih operacij, da bi dosegle cilje, ki so jih določile v svojih strategijah vključevanja Romov, ter naj pripravijo celostne večsektorske programe, financirane iz več skladov, ki naj bodo usmerjeni v najbolj prikrajšane mikroregije;
16. opozarja države članice in Evropsko komisijo, da bodo po letu 2020 kljub vse manjšemu deležu delovno sposobnega prebivalstva zanje potrebne dejavne politike vključevanja in da bo konkurenca na trgu dela vse večja, zasebni sektor pa bo zagotavljal vse manj delovnih mest za delavce, ki so sedaj sorazmerno nizko kvalificirani; opozarja, da tudi v nekaterih najbogatejših državah članicah, kot sta Danska in Luksemburg, zbuja skrb naraščanje dolgotrajne brezposelnosti (v Evropski uniji med dolgotrajno brezposelne spada skoraj 12 milijonov ljudi, kar je 5 % delovne sile, 59 % tovrstnih brezposelnih pa je brez dela že več kot dve leti); poziva Komisijo, naj si v sodelovanju z državami članicami prizadeva za praktične premostitvene rešitve na področju zaposlovanja za najbolj nizko kvalificirane in nekvalificirane delavce in jim pomaga, da se bodo lahko ponovno zaposlili, zaradi česar bo nujno potreben nov

pristop, ki ne bo vključeval le dolgoročne strategije, marveč tudi kratkoročne ukrepe, kot so različne oblike dohodkovne podpore, da bi preprečili socialno izključenost najbolj prikrajšanih skupin, ter prilagoditev obstoječih instrumentov, kot sta Evropski sklad za regionalni razvoj in Evropski socialni sklad, da bi preprečili trajno brezposelnost, nadaljevanje nedavnega odliva prebivalstva proti razvitejšim regijam, zlasti starejših od 50 let in mladih, ter stalno povečevanje tega odliva; poziva Komisijo, naj preveri, katera delovna mesta v zasebnem sektorju so dostopna za najbolj nizko kvalificirane delavce, in naj ugotovi, kakšna nova delovna mesta, ki ne zahtevajo kvalifikacij, bi bilo mogoče ustvariti kratkoročno do leta 2020;

17. poziva Komisijo, naj v tesnem sodelovanju s socialnimi partnerji, organi za enakost in drugimi mehanizmi za človekove pravice strogo izvaja in spremlja zakonodajo EU o diskriminaciji, zlasti na področju zaposlovanja, izobraževanja in usposabljanja; poziva javne zavode za zaposlovanje, naj zagotovijo kakovostne, prilagojene storitve strankam v ranljivem položaju ter naj izvajajo usposabljanja za ozaveščanje zaposlenih na zavodih za zaposlovanje, da bodo bolj občutljivi do večkrat prepletajočih se dejavnikov prikrajšanja, s katerimi se soočajo brezposelni v ranljivem položaju, ter da se odpravijo predsodki in negativen odnos do njih;
18. poudarja, da bo v bližnji prihodnosti v številnih sektorjih prišlo do velikih sprememb, deloma zaradi večje uporabe spletnih orodij in rešitev; opozarja, da bodo nizko in srednje kvalificirani delavci zaradi tega občutili pritisk, najbolj prizadeti pa bodo pripadniki marginaliziranih skupnosti, saj se običajno prav ti ljudje zaposlujejo v teh sektorjih; poudarja, kako pomembno je dostopno in ugodno usposabljanje za vse na področju novih tehnologij in sektorjev s posebnim poudarkom na priložnostih v digitalnem sektorju in zelenem gospodarstvu, zlasti za najbolj prikrajšane skupine; opozarja, kako pomembna so mikro in mala podjetja za pomoč pri ohranjanju delovnih mest na podeželskih območjih, zato poziva k večjemu poudarku na zagotavljanju dostopa teh podjetij do financiranja;
19. poziva Komisijo, naj brez odlašanja predloži celovit sveženj pravil in smernic za spodbujanje dostopa za invalide in njihovega vključevanja;
20. opozarja Komisijo, da so potrebna okrepljena prizadevanja za zagotovitev, da bo na trgu dela dejansko občutili pozitiven učinek tehnoloških inovacij, ter meni, da je treba državam članicam zagotoviti več podpore, da bi svoje sisteme za izobraževanje in usposabljanje preoblikovale tako, da bodo v prihodnje razmeroma prikrajšani delavci lažje pridobivali kompleksnejše, prožnejše in konkurenčnejše znanje, da se zviša raven zaposlenosti; poziva evropske institucije, naj v bodoče več pozornosti posvetijo pripravi napovedi glede trgov dela ter pri tem upoštevajo tudi inovativne in naprednejše tehnologije, pri čemer bi izhodišče lahko predstavljal nov raziskovalni projekt, ki ga je začel Parlament¹, Komisijo pa spodbuja, naj izvede podobne raziskave;
21. poziva države članice, naj v okviru preudarnega in uravnoveženega načrtovanja proračuna posebej upoštevajo socialni učinek ekonomskih ukrepov, se zavežejo k zagotovitvi več sredstev in zadostna sredstva ter sprejmejo učinkovite ciljne ukrepe za

¹ Projekt o učinku digitalizacije na trg dela je bil sprejet na sejah odbora za presojo znanstvenih in tehnoloških izbir (STOA) in predsedstva 30. aprila 2015.

zagotovitev, da razvojne neenakosti v posameznih geografskih regijah, tako podeželskih kot mestnih, ne bodo prerasle v družbene neenakosti in neenake možnosti, ki se kažejo že v rani mladosti; meni, da tega tudi kasneje ne bi smeli dopustiti ter da bi bilo zato treba na podlagi socialnih in ekonomskih kazalnikov določiti območja (mikroregije, dele naselij), kjer je opaziti koncentracijo ekonomske, socialne in druge prikrajšanosti; poudarja, da je treba posvetiti več pozornosti temu, da se tem območjem pomaga ujeti korak z razvitejšimi; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je v šolah za otroke s posebnimi potrebami preveč otrok iz prikrajšanih družin, ki tja ne sodijo; v zvezi s tem poudarja pomen prepoznavanja potreb in razvoja v zgodnjem otroštvu, nediskriminacije, enakega dostopa do kakovostnega izobraževanja in stabilnosti družine;

22. poziva Komisijo in države članice, naj začnejo reševati problem visokih stopenj brezposelnosti med mladimi v marginaliziranih skupinah, zlasti med Romi, z uporabo obstoječih mehanizmov, kot je jamstvo za mlade, in specializiranih programov usposabljanja, kot je program Erasmus+, da bo romskim otrokom zagotovljen dostop do zgodnjega izobraževanja, s podporo programom vseživljenjskega učenja pa naj odraslim Romom olajšajo dostop do trga dela; poziva tudi k učinkoviti uporabi drugih instrumentov EU, npr. Programa za zaposlovanje in socialne inovacije (EaSI), da se spodbudita kakovost in trajnostno zaposlovanje ter zagotovita primerno in dostojno socialno varstvo ter boj proti revščini in socialni izključenosti;
23. priznava, da večina Romov opravlja neprijavljena dela, in glede na to, da je treba zagotoviti vzdržnost sistemov socialnega varstva, poziva države članice, naj se v sodelovanju s socialnimi partnerji učinkovito spopadejo z neprijavljenim delom, in sicer tako, da v celoti izkoristijo evropsko platformo za izboljšanje sodelovanja na tem področju;
24. poziva Komisijo, naj spremlja in oceni izvedljivost izvrševanja predpisov, ki zadevajo sklade EU, saj je mogoče najbolj pereče vprašanje v zvezi z življenjskimi razmerami Romov, ki zahteva nujno rešitev, tj. izboljšanje položaja odrinjenih ljudi, ki živijo v slabih razmerah, obravnavati le na kompleksen način (s celostnim pristopom), izvajanje takšnih programov pa posledično zahteva ukrepe, kakršni so predvideni v okviru Evropskega socialnega sklada (ukrepi za ljudi) in Evropskega sklada za regionalni razvoj (infrastruktura);
25. opozarja, da so romske ženske dvakrat diskriminirane, ker so v romskih skupnosti razlike med spoloma na področju zaposlovanja in plačil zelo velike; zato poudarja, da je treba zagotoviti vključitev posebnih ukrepov za pravice žensk in enakost spolov v nacionalne strategije vključevanja Romov;
26. poziva države članice in Komisijo, naj pri izvajanju okvira EU za nacionalne strategije vključevanja Romov prednostno obravnavajo otroke, ter znova poudarja, kako pomembno je spodbujati enak dostop do stanovanj, zdravstvenega varstva, izobraževanja in dostojnih življenjskih pogojev za otroke;
27. poudarja, da je krčenje proračunov za javne storitve v nekaterih državah v času krize privedlo do višje brezposelnosti, nižje ravni socialnega varstva, slabših stanovanjskih razmer in zdravstvenih težav; poziva države članice, naj učinkoviteje uporabljajo pomoč iz Evropskega socialnega sklada za izboljšanje kakovosti in enakega dostopa do javnih

storitev za marginalizirane skupnosti ter naj se borijo proti vsem oblikam diskriminacije.

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU

Datum sprejetja	23.6.2015
Izid končnega glasovanja	+: 42 -: 7 0: 2
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Laura Agea, Guillaume Balas, Tiziana Beghin, Brando Benifei, Mara Bizzotto, Viliija Blinkevičiūtė, David Casa, Ole Christensen, Martina Dlabajová, Labros Fundulis (Lampros Fountoulis), Marian Harkin, Rina Ronja Kari, Jan Keller, Ádám Kósa, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Kostadinka Kuneva, Jean Lambert, Jérôme Lavrilleux, Patrick Le Hyaric, Jeroen Lenaers, Javi López, Thomas Mann, Dominique Martin, Anthea McIntyre, Joëlle Mélin, Emilian Pavel, Georgi Pirinski, Marek Plura, Sofia Ribeiro, Anne Sander, Sven Schulze, Siôn Simon, Jutta Steinruck, Ulla Tørnæs, Marita Ulvskog, Renate Weber, Jana Žitňanská, Inês Cristina Zuber
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Maria Arena, Georges Bach, Heinz K. Becker, Miapetra Kumpula-Natri, Paloma López Bermejo, António Marinho e Pinto, Edouard Martin, Tamás Meszerics, Csaba Sógor, Helga Stevens, Monika Vana, Tom Vandenkendelaere
Namestniki (člen 200(2)), navzoči pri končnem glasovanju	Branislav Škripek